

رابطه مشارکت اجتماعی و احساس امنیت در زنان شهر ایلام

منصوره زارعان^۱ شهناز صفربگی^۲ یارمحمد قاسمی^۳ ام البنین چابکی^۴

چکیده

مطالعه حاضر با هدف بررسی رابطه مشارکت اجتماعی زنان با احساس امنیت آنان در شهر ایلام انجام شده است. این پژوهش توصیفی-تحلیلی، به روش ترکیبی (کیفی-کمی) صورت گرفته است. جامعه آماری شامل کلیه زنان ۱۸ سال به بالای ساکن شهر ایلام بوده و حجم نمونه در مرحله کیفی (۲۰ نفر به روش نمونه‌گیری گلوله برفی) و کمی (۴۰۰ نفر با استفاده از فرمول کوکران به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای) است. داده‌ها در مرحله اول (کیفی) با استفاده از پرسشنامه نیمه‌ساختاریافته و در مرحله دوم (کمی) با تدوین پرسشنامه به کمک استخراج گویه از مصاحبه‌های مرحله کیفی گردآوری شد. روایی پرسشنامه‌ها با استفاده از اعتبار محتوایی و پایایی آلفای کرونباخ به میزان ۰/۹۲ و ۰/۷۲ به ترتیب برای پرسشنامه مشارکت اجتماعی و احساس امنیت تأیید شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار spss انجام شد. یافته‌ها نشان داد که بین دو متغیر مشارکت اجتماعی و احساس امنیت رابطه معنادار وجود دارد. همچنین بین ابعاد مختلف مشارکت اجتماعی (مشارکت عمومی، مشارکت سیاسی، مشارکت انجمنی) و احساس امنیت رابطه معنادار یافت شد.

واژگان کلیدی: احساس امنیت، مشارکت اجتماعی، مشارکت عمومی، مشارکت سیاسی،

مشارکت انجمنی، شهر ایلام.

^۱ هیئت علمی دانشگاه الزهرا، M.zarean@alzahra.ac.ir

^۲ دانشجوی دکتری مطالعات زنان و خانواده، (نویسنده مسئول)، تلفن تماس: ۰۹۱۸۵۸۹۰۲۹۲ ym-ghasemi2004@yahoo.com

^۳ دانشیار دانشگاه ایلام، chaboki1@alzahra.ac.ir

^۴ دانشیار دانشگاه الزهرا، M.zarean@alzahra.ac.ir

مقدمه

انسان موجودی اجتماعی است که برای رسیدن به خواسته‌ها و اهداف خود ناگزیر از زندگی جمعی است. تداوم زندگی جمعی انسان‌ها بیش از هر چیز نیاز به امنیت دارد؛ زیرا بشر با وجود ترس و بیم قادر به ادامه حیات و زندگی طبیعی نخواهد بود. بنابراین امنیت در زمره اولین و ضروری‌ترین نیازهای بشر از ابتدای خلقت تاکنون بوده است. شاید تا چند دهه اخیر متفکران اجتماعی بین امنیت و احساس امنیت تفاوتی قائل نبودند، اما به واسطه تغییر و تحولات پس از جنگ جهانی دوم بعد ذهنی امنیت (احساس امنیت) اهمیت غیرقابل انکاری پیدا کرد تا جایی که بعضی از کارشناسان احساس امنیت در یک جامعه را مهم‌تر از وجود امنیت در آن جامعه می‌دانند. احساس امنیت یکی از شاخص‌های کیفی زندگی شهرهاست و آسیب‌های اجتماعی از مهم‌ترین عوامل ایجاد احساس ناامنی به شمار می‌آیند. البته احساس امنیت همیشه ملازم وجود امنیت نیست، چه بسا ممکن است در جامعه‌ای امنیت وجود داشته باشد اما مردم احساس امنیت نداشته باشند و برعکس (شایگان و همکاران، ۱۳۹۴). عوامل مختلفی در ایجاد احساس امنیت نقش دارد که مشارکت اجتماعی از مهم‌ترین آن‌هاست. مشارکت از دیرباز با زندگی اجتماعی انسان پیوند داشته و سبب رشد و توسعه جوامع خواهد شد و برعکس عدم مشارکت اجتماعی در جامعه، منجر به احساس بی‌تفاوتی و بیگانگی و در نتیجه بروز آسیب‌های اجتماعی و از جمله احساس عدم امنیت خواهد شد.

امنیت برآیند تعامل و مشارکت همگانی کنشگران اجتماعی و در نتیجه یک تولید اجتماعی است که با میزان احساس مسئولیت و مشارکت اجتماعی ارتباط نزدیکی دارد؛ به این معنا که امنیت اجتماعی مقوله‌ای است که از طریق مردم و برای مردم ایجاد

می‌شود. در بینش سیاسی اسلام، حضور و مشارکت مردم در فرآیند تصمیم‌گیری یکی از ارکان امنیت ملی تلقی می‌شود. نقش مشارکت مردمی در افزایش امنیت اجتماعی تعیین‌کننده است (هرسیچ و محموداوغلی، ۱۳۹۱).

امروزه در مقایسه با گذشته، زنان پا به پای مردان در فعالیت‌های اقتصادی، اجتماعی مشارکت می‌کنند و نقش بسیار مهمی در توسعه جوامع بر عهده دارند. این مشارکت موجب افزایش آسیب‌های اجتماعی برای زنان شده است. درحالی‌که مشارکت فعالانه نیازمند آن است که آنان در مکان‌های مختلف مانند محل کار، مدرسه و دانشگاه، معابر و محیط‌های عمومی احساس امنیت کنند. با فقدان احساس امنیت و آرامش آنان نمی‌توانند به فعالیت‌های روزمره بپردازند و حضور آن‌ها در عرصه‌های اداری و اجتماعی، فرهنگی بسیار کم‌رنگ خواهد شد. در این صورت جایگاه آنان در جامعه تنزل یافته و در مواردی از حقوق خود محروم خواهند شد (شایگان و همکاران، ۱۳۹۴). «بحث حقوق زنان در جامعه، یکی از مسائل مهم روز دنیاست؛ حرکت‌هایی در سطح جهان برای بازگشت حقوق از دست‌رفته آن‌ها برانگیخته که همگی به دنبال از بین بردن آداب، رسوم و قوانینی هستند که ضد ارزش واقعی زنان در جوامع اعمال می‌شوند. در این راستا فعالان جنبش‌های زنان سعی کرده‌اند که موانع رسیدن به حقوق واقعی این قشر از جامعه را بررسی و اصلاح کنند» (رئیس‌الساداتی، ۱۳۹۲). ضمن آن‌که زنان به سبب ویژگی‌های فیزیکی و روانی و محتاط بودن و نیز شرایط جامعه و آسیب‌پذیر بودن احساس امنیت کم‌تری دارند (شایگان و همکاران، ۱۳۹۴).

ضرورت و اهمیت بررسی این موضوع هنگامی آشکارتر می‌شود که زنان و دختران به‌عنوان نیمی از جامعه، در صورت حضور فعال در عرصه‌های اجتماعی نقش مهمی در روند توسعه خواهند داشت و چنانچه به هر دلیل زمینه‌های لازم برای مشارکت آن‌ها در

امر توسعه فراهم نشود، جامعه نیمی از عامل انسانی را از دست خواهد داد. مشارکت زنان در فرایند توسعه، هم حق آنهاست، زیرا روند توسعه و تصمیم‌گیری‌ها باید با نقش‌ها و نیازهای زنان نیز هماهنگ باشد و هم وظیفه آنهاست زیرا نیمی از نیروی فعال جامعه را تشکیل می‌دهند. امروزه میزان و نحوه مشارکت اقشار مختلف به‌ویژه زنان، تعیین‌کننده جایگاه جوامع از نظر توسعه‌یافتگی است (رنجبریان، ۱۳۹۰).

احساس امنیت اجتماعی از عواملی بوده است که بر احساس آرامش زنان افزوده است (روشنی و همکاران، ۱۳۹۴). وجود احساس امنیت می‌تواند شاخص تبعیض اجتماعی باشد و کسانی که احساس امنیت ندارند از مشارکت فعال بازمی‌مانند و نبود احساس امنیت برای زنان، چه واقعی و چه بالقوه سبب می‌شود که زنان نتوانند شهروند تمام‌عیار به‌شمار بیایند و به‌راحتی در زندگی عمومی مشارکت داشته باشند؛ بنابراین بررسی میزان احساس امنیت در میان زنان به‌عنوان نیمی از افراد جامعه که نقش مهم و تأثیرگذار در امر توسعه دارند از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. ازاین‌رو ضروری است بحث احساس امنیت زنان جدی‌تر مورد بحث قرار گیرد

با توجه به درحال توسعه بودن کشور ما نیاز جامعه به تخصص زنان و ارتقاء سطح آگاهی زنان، لزوم مشارکت و حضور زنان در بخش‌های گوناگون جامعه را ضروری می‌سازد. این حضور در صورتی ممکن است که زنان احساس امنیت داشته باشند باوجود این میزان مشارکت اجتماعی زنان در مقایسه با کشورهای دیگر چندان مطلوب نیست. سازمان ملل^۱ (۲۰۱۶) که در گزارش توسعه انسانی به بررسی شاخص‌های توسعه انسانی در کشورهای مختلف جهان پرداخته است. یافته‌ها حاکی از آن است که در زمینه مشارکت اقتصادی زنان، نرخ مشارکت نیروی کار زنان در کشورهای توسعه‌یافته

^۱. United Nations

نظیر نروژ، استرالیا، آلمان و ... بیش از ۰/۵۵ است در حالی که در ایران برابر با ۰/۱۶ می‌باشد در زمینه سهم زنان در پارلمان نیز نروژ ۳۳/۹۶، استرالیا ۳۰/۵، سوئیس ۲۸/۹ و آمریکا ۱۹/۵ درصد را دارا هستند در حالی که در ایران این سهم ۳/۱ می‌باشد که از بسیاری از کشورهای توسعه‌نیافته هم کمتر است (سازمان ملل، ۲۰۱۶). در صورت فقدان احساس امنیت، زنان در روابط اجتماعی خود با دیگران دچار شک و تردید شده و از برقراری روابط اجتماعی پرهیز می‌کنند. بر اثر تداوم چنین شرایطی مشارکت اجتماعی روبه‌زوال می‌رود و در درازمدت پیامدهای منفی بسیاری بر زنان دارد.

شهر ایلام به‌عنوان یکی از مناطق محروم ایران اگرچه تا دستیابی به مدرنیته فاصله دارد و در گرداب بحران گذار سرگردان است اما در عین حال همچون بسیاری از شهرهای کشورمان با تغییر و تحولاتی روبرو بوده است. رشد اخلاق فردگرایی، تشکیک در اقتدار و در نهایت رشد عقلانیت ابزاری از پدیده‌هایی است که جوامع سنتی را دچار تغییر کرده است. به دنبال این تغییرات در کم و کیف سرمایه اجتماعی شهر و احساس امنیت نیز تغییراتی ایجاد شده است. از این رو احساس امنیت زنان در این شهر به‌عنوان یک مسئله اجتماعی تلقی می‌شود و نیاز به بررسی میدانی دارد (قاسمی و رستمی، ۱۳۹۳). پژوهش‌های صورت گرفته در شهر ایلام حاکی از تفاوت معنادار بین میزان سرمایه اجتماعی زنان و مردان (قاسمی و همکاران، ۱۳۹۳) و پایین بودن احساس امنیت جانی و اخلاقی زنان نسبت به مردان در شهر ایلام داشت (باپیری و همکاران، ۱۳۹۴). همچنین، پژوهش‌های دیگر نشان داد که سرمایه اجتماعی بر میزان افزایش احساس امنیت اجتماعی زنان ایلام مؤثر است (ساده‌میری و رضایی، ۱۳۹۵ و الماسی، ۱۳۹۵) در زمان جنگ تحمیلی نیز این مرزهای غربی بودند که به‌صورت مداوم مورد حمله بودند و بیشترین آسیب (روحي و روانی) را دیدند اما بعد از جنگ ما شاهد هستیم که

مناطق مرزی غربی از سطح پایین سرمایه اجتماعی برخوردار هستند (رستمی، ۱۳۹۶). از سوی دیگر بافت قبیله‌ای، تعصب‌گرایی، حاکمیت نگرش‌های سنتی (همچون عدم حضور زن در اجتماع و مشاغل بیرون از خانه) در بین بعضی از خانواده‌ها سبب شده تا نقش زن در اجتماع شهری ایلام کم‌رنگ باشد؛ همچنین، عدم احساس امنیت در بین زنان کم‌رنگ بودن نقش آن‌ها در جامعه را نیز دوجندان نموده است. از این‌رو مطالعه حاضر در نظر دارد عوامل اثرگذار بر احساس امنیت زنان و رابطه میزان مشارکت اجتماعی زنان و احساس امنیت را در زنان شهر ایلام مورد بررسی قرار دهد. برای این منظور در پی آن است تا به این سؤال اساسی پاسخ دهد که آیا بین مشارکت اجتماعی با احساس امنیت در زنان شهر ایلام رابطه وجود دارد؟

پیشینه تحقیق

نوروزی و فولادی سپهر (۱۳۸۸) با بررسی احساس امنیت اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن در بین زنان ۱۵-۴۹ ساله تهران نشان دادند که متغیرهای احساس امنیت در تبیین میزان احساس امنیت سهم عمده‌ای داشتند؛ و احساس امنیت را ۰/۳۶ تبیین کرده‌اند. نیازی و همکاران (۱۳۹۰) با بررسی اعتماد اجتماعی و احساس امنیت نشان دادند که بین مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی مانند اعتماد مشارکت، آگاهی با احساس امنیت رابطه وجود دارد. ساروخانی و هاشم‌نژاد (۱۳۹۰) در پژوهش خود به بررسی نگرش جوانان شهر ساری به مشارکت اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی در بین آن‌ها پرداخته‌اند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که بین مشارکت اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی در بین جوانان شهر ساری رابطه معناداری وجود دارد. هرسیج و محموداوغلی (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان بررسی رابطه مشارکت سیاسی و احساس امنیت اجتماعی در بین

شهروندان اصفهانی به این نتیجه دست یافتند که همبستگی معناداری بین ابعاد مشارکت سیاسی با احساس امنیت اجتماعی وجود دارد. تاجبخش و همکاران (۱۳۹۱) با تحلیل رابطه بین سرمایه اجتماعی و احساس امنیت در شهر حمیدیه نشان دادند که شاخص اعتماد و مشارکت اجتماعی و آگاهی بیشترین همبستگی را با احساس امنیت دارد. هزارجریبی و همکاران (۱۳۹۳) با بررسی احساس امنیت اجتماعی شهروندان تهرانی و عوامل مؤثر بر آن نشان دادند که بیشترین میزان تأثیر بر متغیر احساس امنیت اجتماعی را پایگاه اجتماعی - اقتصادی و اعتماد اجتماعی دارد. شایگان و همکاران (۱۳۹۴) با بررسی سرمایه اجتماعی و احساس امنیت با بهره‌گیری از نظریات تئوری‌پردازان سرمایه اجتماعی در بین دانش‌آموزان دبیرستانی منطقه ۴ تهران، نشان دادند که هرچه میزان سرمایه اجتماعی دانش‌آموزان بیشتر باشد، احساس امنیت آنان هم بیشتر خواهد بود. همچنین آنان به این نتیجه دست یافتند که مشارکت اجتماعی با احساس امنیت رابطه مثبت و معنادار دارد. انتظاری و همکاران (۱۳۹۴) با بررسی احساس امنیت اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن در شهر نور نشان دادند که متغیر مشارکت اجتماعی، نگرش به عملکرد پلیس، پایگاه اقتصادی اجتماعی و اعتماد با احساس امنیت رابطه دارد. رضازاده و علمی (۱۳۹۴) با بررسی رابطه بین احساس امنیت و مشارکت در بین دانش‌آموزان شهر شوط بین میزان احساس امنیت و مشارکت اجتماعی رابطه وجود دارد. مصلی‌نژاد و پیلتن (۱۳۹۴) به بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت دانشجویان دختر دانشگاه‌های جهرم پرداختند. نتایج نشان داد که متغیرهای شایعه‌پراکنی، مشارکت اجتماعی، بومی یا غیربومی بودن بر احساس امنیت مؤثر است. باپیری و همکاران (۱۳۹۴) با بررسی میزان احساس امنیت دانشجویان دانشگاه‌های ایلام نشان دادند که میانگین احساس امنیت زنان در دو بعد جانی و اخلاقی کمتر از

مردان است. ساده‌میری و رضایی (۱۳۹۵) با «بررسی رابطه سرمایه اجتماعی با احساس امنیت زنان ۱۵-۴۰ ساله دهلران»، نشان دادند که بین سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. می‌توان نتیجه گرفت که مهم‌ترین نیاز امروز زنان برای گسترش فعالیت‌های اجتماعی آن‌ها ایجاد امنیت است و هرچه حضور زنان در عرصه‌های مختلف جدی‌تر و پررنگ‌تر باشد امنیت آن‌ها بیشتر خواهد شد. الماسی (۱۳۹۵) با «بررسی عوامل مرتبط با احساس امنیت اجتماعی در بین زنان ساکن مجتمع مسکونی شهر ایلام»، نشان داد که متغیر سرمایه اجتماعی تقریباً ۳۲ درصد از تغییرات متغیر وابسته یعنی احساس امنیت را تبیین نموده‌اند. قاسمی و همکاران (۱۳۹۳) بررسی میزان انواع سه‌گانه سرمایه اجتماعی در بین جوانان شهر ایلام نشان دادند که بین میزان سرمایه اجتماعی مردان ۸۸/۲ و زنان ۸۵/۵ تفاوت معنادار وجود دارد. موسایی (۲۰۱۳) در پژوهشی با عنوان پیمایشی در خصوص رابطه بین مشارکت اجتماعی و حس امنیت اجتماعی در شهر تهران به این نتیجه دست یافتند که ایمنی فیزیکی، مالی و عمومی به شکلی معنادار توسط مشارکت اجتماعی افزایش می‌یابد. همچنین در مقایسه با مردان، زنان ایمنی اجتماعی کمتری حس می‌کنند. مشارکت به صورت محدود، متوسط و گسترده دارای یک همبستگی ۳۲ درصدی با ایمنی اجتماعی بود. این مطالعه مؤثرترین استراتژی برای افزایش حس امنیت را جذب شهروندان در فعالیت‌های شهری می‌داند.

تحقیقات دیگری در زمینه میزان مشارکت زنان در جامعه در خارج از کشور صورت گرفته است از جمله میکل کاررز^۱ (۲۰۱۸) در مقاله خود با بررسی شکاف جنسیتی در مشارکت انتخاباتی نشان دادند که در انتخابات زنان به دلیل مسئولیت شهروندی علیرغم

^۱. Miguel Carreras

فعالیت کمتر سیاسی مشارکت بیشتری دارند. سو آو^۱ و همکاران (۲۰۱۷) در تحقیق خود با عنوان توضیح مختصری از مشارکت اجتماعی در میان افراد مسن در سنگاپور به این نتیجه دست یافتند که در بین افراد مسن مشارکت اجتماعی یکپارچه وجود دارد. گسترش شبکه اجتماعی افراد مسن، به سازگاری روحی و اجتماعی آن‌ها در برابر مشکلات مدیریتی روابط اجتماعی بستگی دارد. افراد مسن‌تر زندگی اجتماعی مشارکت بیشتری دارند و مسئولیت‌های خانوادگی را سازمان‌دهی می‌کنند. گالاردو^۲ و همکاران (۲۰۱۷) در مقاله خود با عنوان مشارکت اجتماعی به‌عنوان سیاست مقابله با نابرابری‌های بهداشت در جهان اجتماعی نشان دادند که مشارکت اجتماعی باعث افزایش دسترسی به بهداشت و آموزش، کاهش سوءتغذیه، مرگ‌ومیر کودکان، کاهش فقر و بهبود بهداشت عمومی می‌شود. اوکونولا^۳ و آمول^۴ (۲۰۱۲) در پژوهشی با عنوان برداشت ذهنی از امنیت، مشارکت اجتماعی و شکنندگی در منطقه شهری لاگوس نیجریه به این نتیجه دست یافت که مشارکت اجتماعی بر روی برداشت ذهنی ساکنین از امنیت، تأثیر می‌گذارد. همچنین مدلی که برداشت ذهنی از امنیت را با استفاده از عوامل تسهیل‌کننده (شکنندگی و بی‌نظمی) توضیح می‌دهد قابلیت توضیح و تبیین بیشتری نسبت به مدلی دارد که از عوامل بازدارنده (متغیرهای مشارکت اجتماعی و حس تعلق به جامعه) استفاده می‌کند.

با توجه به پژوهش‌هایی که پیش‌تر در زمینه موضوع موردبررسی صورت گرفته است می‌توان چنین استنباط نمود که امنیت و احساس امنیت از عوامل بسیاری متأثر است. طبق این پژوهش‌ها مشارکت اجتماعی نقش مؤثری در احساس امنیت ایفا نموده است.

^۱. Su Aw

^۲. Gallardo

^۳. Okunola

^۴. Amole

این پژوهش ضمن تأکید بر نتایج پژوهش‌های پیشین مبنی بر وجود رابطه بین مشارکت اجتماعی و احساس امنیت بر آن است تا با روشی متفاوت نسبت به سوابق پژوهشی (ترکیبی، تحلیلی و اکتشافی) و در بین زنان به‌عنوان قشر تأثیرگذار جامعه به بررسی این رابطه پردازد.

مبانی نظری

باری بوزان^۱ از متفکران مکتب کپنهاک برای نخستین بار اصطلاح امنیت اجتماعی را در کتاب مردم دولت‌ها و هراس‌ها به کار برد. امنیت اجتماعی از نظر بوزان حفظ ویژگی‌هایی است که افراد خود را به‌عنوان عضو یک گروه تلقی کنند. با این تعریف امنیت از نظر وی ذهنی و به‌وسیله جامعه به وجود می‌آید. در این دیدگاه سه عامل مهم‌تر از همه هستند: ۱- نگاه تاریخی به پدیده‌های اجتماعی، ۲- تأکید بر نقش هنجارها، ۳- قواعد و فرهنگ؛ زیرا به اعتقاد او امنیت همیشه عینی نیست بلکه ارتباط انسانی و هنجارها در امنیت مهم و تأثیرگذارند (احمدی و کلدی، ۱۳۹۱). بوزان بین امنیت و احساس امنیت تفاوت قائل است وی معتقد است که آنچه تهدید تلقی می‌شود با آنچه عملاً تهدید است متفاوت است. بوزان تهدیداتی را برای جامعه تهدید واقعی می‌داند که هویت افراد را مورد تهدید قرار می‌دهند. عواملی که ممکن است از آزادی بیان تا مداخله در قابلیت‌های آن برای ابراز و بیان خود، تنوع داشته باشند. وی معتقد است که این عوامل ممکن است شامل، ممنوعیت به‌کارگیری زبان، نام، لباس و همچنین بستن مکان‌های آموزشی، دینی و یا تبعید و کشتار اعضای آن گروه خاص باشد (بوزان، ۲۰۰۰).

^۱. Barry Buzan

مولر^۱ نیز در این زمینه دیدگاهی شبیه بوزان دارد. وی معتقد است که امنیت اطمینان خاطر انسان در برابر گرسنگی و بیماری، همچنین تمام اشکال خشونت و کنش‌های منافی حرمت انسانی که باعث اختلال یا نابودی حیات یا بقای او می‌گردد و یا از بین رفتن چیزهایی است که ایجاد امنیت را برای او به دنبال دارد (بنی‌فاطمه و سلیمی، ۱۳۹۰).

ویور^۲ نیز، براین باور است که نگاه به امنیت باید نگاهی آمیخته با رویکردی جامعه‌شناختی باشد. بر اساس دیدگاه ویور و دیگران افراد نمی‌توانند نسبت به چیزهایی که در حکم تهدیدی برای امنیت و هویتشان محسوب می‌شوند، احساس مسئولیت نداشته و آن‌ها را تنها به گردن دولت وانهند (انتظاری و همکاران، ۱۳۹۴). مالوین^۳ در نمونه شناسی خود ۵ نوع احساس بی‌قدرتی، بی‌معنایی، بی‌هنجاری و انزوای اجتماعی و تنفر از خویشان را حاصل عدم مشارکت اجتماعی می‌داند. ماری لوین^۴ نیز بیگانگی اجتماعی سیاسی را حالتی می‌داند که فرد خود را به‌عنوان بخشی از روند اجتماعی جامعه به شمار نیاورد و به تأثیر رأی خود در جامعه اعتماد نداشته باشد (غفاری و نیازی، ۱۳۸۵).

والتر رکلس^۵ و همکارانش براین باورند که در برخی از بخش‌های جامعه بسیاری از مردم منحرف هستند، به این معنی که کنترل خارجی برای مقابله با انگیزه رفتار انحرافی به‌اندازه کافی نیرومند نیست. همچنین، آن‌ها علل زیر ساز بسیاری از هنجاری‌های

¹. Moller

². Wavier

³. Malwin Simon

⁴. Marie Levin

⁵. Walter Reckless

اجتماعی را احساس امنیت اقشار جامعه می‌دانند و براین باورند که رفتارهای معطوف به احساس ایمنی، بیشتر زاییده امنیت محیط‌های زندگی است (احمدی و کلدی، ۱۳۹۱). چلبی معتقد است چهار علقه افضل و عام برای انسان وجود دارد که می‌توان آن‌ها را از هم تفکیک کرد: علقه شناختی، علقه مادی، علقه اجتماعی و علقه امنیتی (چلبی، ۱۳۷۵).

علقه امنیتی مربوط به بعد G است. در این بعد انسان به‌عنوان موجودی هدفمند و بالقوه مضطرب (انسان با چهره سیاسی) جهت حفظ آرامش و صیانت خود در ارتباط با محیط‌های اثباتی و اجتماعی درصدد تحقق اهداف خود است. برای علقه امنیتی ممکن است چهار بعد اساسی قائل شد، شامل: ۱- امنیت مالی، ۲- امنیت جانی / و بهداشتی، ۳- امنیت جمعی / و گروهی، ۴- امنیت فکری (چلبی، ۱۳۷۵).

آرنت^۱ از صاحب‌نظران جامعه مدنی و حوزه عمومی، مشارکت در سرنوشت را مستلزم انجام گفتگوی عمومی و شکل‌گیری هویت جمعی در فضاهای عمومی می‌داند (غفاری و نیازی، ۱۳۸۵). فریر^۲ متفکر برزیلی بزرگ‌ترین محک توسعه را اصل مشارکت فعال می‌داند (همان، ۶۰). وی مشارکت را معیار توسعه می‌داند (همان، ۱۰۱). آکسلر^۳ مشارکت را در توسعه انسانی محور اصلی می‌داند (غفاری و نیازی، ۱۳۸۵). گمبل^۴ و ول^۵ (۱۹۹۵) مشارکت اجتماعی را مشارکت داوطلبانه و فعال افراد و گروه‌ها برای تغییر شرایط مشکل‌ساز در جوامع فقیر و تأثیرگذاری بر روی سیاست‌ها و برنامه‌هایی تعریف نموده است که بر جرم و جنایت، امنیت و مشکلات شهری تأثیر

^۱. Arendt

^۲. Freire

^۳. Achler

^۴. Gamble

^۵. Weil

می‌گذارند. دیگر محققین چون لانگ^۱ و پرکینز^۲ (۲۰۰۷) و کلمن^۳ (۱۹۹۰) مشارکت اجتماعی را به‌عنوان یکی از چهار بعد سرمایه اجتماعی در نظر گرفته‌اند (که سایر ابعاد عبارت‌اند از کارایی جمعی، انسجام اجتماعی و انحلال اجتماعی) (آکونولا و آمول، ۲۰۱۲).

گالت^۴ مشارکت اجتماعی را برخورد غیر ابزاری دولت با مردم می‌داند که در آن ۱- احساس ارزشمندی در مردم را تضمین می‌کند. ۲- وسیله ارزشمند برای بسیج و تعالی بخشیدن به فعالیت‌های توسعه است که خود مردم به‌عنوان حلال اصلی مشکلات هستند. ۳- افراد و گروه‌ها از طریق آن به عرصه کلان تصمیم‌گیری دسترسی پیدا می‌کنند (غفاری و نیازی، ۱۳۸۵)

از نظر ویت^۵ مزایای پیشرفته مشارکت عبارتند از: ۱- اجرای کامل برنامه، ۲- انگیزه و ارزش درونی، ۳- کاتالیزور توسعه، ۴- تقویت احساس مسئولیت، ۵- افزایش دانش بومی، ۵- بیان علل فقر و راه‌حل آن (غفاری و نیازی، ۱۳۸۵).

گیدنز^۶ اعتماد اجتماعی را انتظار برآورده شدن چشم‌داشت‌ها می‌داند که این اعتماد شامل اعتماد فردی، اعتماد اجتماعی و اعتماد مدنی است و عامل مهمی در احساس امنیت وجودی است؛ بنابراین در صورت وجود این اعتماد همکاری بین گروه‌های اجتماعی امکان‌پذیر شده و طبیعتاً امنیت اجتماعی فراهم می‌شود (انتظاری و همکاران، ۱۳۹۴).

¹. Long
². Perkins
³. Coleman
⁴. Galt
⁵. Witt
⁶. Giddens

وار^۱ (۱۹۷۵) مشارکت را درگیری در فعالیت و تأثیرپذیری اجتماعی خوانده است. از دیدگاه آلموند^۲ و پاول^۳، فعالیت‌های مشارکت‌جویانه آن دسته فعالیت‌هایی است که شهروند معمولی می‌کوشد از راه آن‌ها بر روی سیاست‌گذاری اعمال کند. انجمن‌های داوطلبانه مهم‌ترین عرصه شکل‌گیری و سازمان‌دهی فعالیت‌های مشارکتی در جامعه محسوب می‌گردند. از این نظر، مشارکت اجتماعی ارتباط تنگاتنگی با جامعه مدنی دارد (غفاری و همکاران، ۱۳۹۱). بر اساس تئوری کنترل اجتماعی هیرشی^۴، پیوند فرد با جامعه مهم‌ترین متغیر در هم‌نوا بودن یا هم‌نوا نبودن فرد است. براین اساس گروهی که اعضای آن باهم انسجام و همبستگی قوی‌تری داشته باشد، بهتر قادر به اعمال و کنترل و نظارت اجتماعی بر روی اعضایش خواهد بود تا گروهی که بین آن‌ها انسجام و همبستگی استواری وجود نداشته باشد براین اساس احساس ناامنی وقتی اتفاق می‌افتد که قیود فرد نسبت به اجتماع ضعیف شوند، یا به‌طورکلی از بین بروند. هیرشی این قیود را تحت چهار مفهوم کلی دلبستگی، تعهد، مشارکت و درگیری، باور و اعتقاد خلاصه می‌کند (هیرشی، ۱۳۷۹ به نقل از الماسی، ۱۳۹۵).

پاتنام^۵ شبکه‌های مشارکت مدنی با پیوند ضعیف و عضویت در انجمن فرعی را مهم‌تر از پیوندهای خویشاوندی می‌داند؛ زیرا این پیوندها توان ایجاد ارتباط بین اعضای کوچک متفاوت را دارا هستند که باعث همکاری گسترده در سطح جامعه شده و شکاف اجتماعی را از بین می‌برد (پاتنام، ۱۳۸۰). پاتنام شبکه اجتماعی را به افقی و عمودی

1. Warr
2. Almond
3. Pawel
4. Hirshish
5. Putnam

تقسیم می‌کند. شبکه افقی در مقابل مشارکت مدنی (انجمن، احزاب، باشگاه) به علت ارتباط فرهنگی برای همکاری مولد هنجار و اعتماد هستند (پاتنام، ۱۳۸۰). بودریو^۱ از اولین کسانی است که تحلیلی منظم از سرمایه اجتماعی به دست داده است. بودریو سرمایه اجتماعی را انباشت منابع بالفعل و بالقوه‌ای می‌داند که حاصل وجود شبکه‌ای نسبتاً پایدار از روابط کم‌ویش نهادینه‌شده در بین افرادی است که با عضویت در یک گروه ایجاد می‌شود (توسلی و موسوی، ۱۳۸۴). بودریو ضمن بیان چهار نوع سرمایه که عبارتند از: سرمایه اقتصادی، فرهنگی، نمادین و سرمایه اجتماعی، سرمایه اجتماعی را ارتباطات و مشارکت اعضای یک سازمان می‌داند که ابزاری برای رسیدن به سرمایه اقتصادی است (ساروخانی، ۱۳۹۰). سرمایه اجتماعی از دو مؤلفه اصلی تشکیل شده است. سرمایه اجتماعی ساختاری مانند شبکه‌ها، انجمن‌ها، نهادها و ... و سرمایه اجتماعی شناختی - ذهنی مانند طرز تلقی‌ها و هنجارهای رفتاری، ارزش‌های مشترک و ... (راد و ثوابی، ۱۳۹۴).

با توجه به تعاریف بالا دو دیدگاه درباره مشارکت به وجود می‌آید: برخی صاحب‌نظران به مشارکت به‌عنوان ابزار و واقعیت مهم که در توسعه اجتماعی نقش ایفا می‌کند و بر ارزش ابزاری آن تأکید دارند و گروه دیگر مشارکت را به‌عنوان یکی از اهداف و ارزش‌های انسانی و توسعه یاد نموده و برای آن ارزش ذاتی و غایی قائل هستند. این دیدگاه دربرگیرنده اصالت عمل اجتماعی است که مشارکت فی‌نفسه هدف است که از طریق آن توانایی و خلاقیت انسانی به‌عنوان موجودی عقلانی در ارتباط با او فعلیت می‌یابد و برخی آن را هم هدف و هم ابزار توسعه می‌داند (غفاری و نیازی، ۱۳۸۵).

^۱ Bourdieu

تبیین نظری از نوع تعامل‌گرایی، ریشه‌های امنیت اجتماعی و مشارکت شهروندان در آن را در شخصیت اجتماعی کنشگران جستجو می‌کنند به این معنا که امنیت زمانی به وجود می‌آید که شهروندان مورد توجه قرار گیرند، یعنی حقوق اجتماعی آنان شناخته شده و دیدگاه آنان مورد نظر قرار گیرد (هزارجریبی و همکاران، ۱۳۹۳). در دیدگاه تعامل‌گرایی به افراد توجه خاصی شده است و نظر آن‌ها در سطح جامعه مهم است این توجه باعث می‌شود که افراد مطمئن باشند برای جامعه مهم هستند و جامعه برای آن‌ها ارزش قائل است و در نتیجه احساس امنیت خواهند کرد.

چارچوب نظری

در این پژوهش تلاش شده است که با ترکیب برخی از نظریه‌های موجود که توانایی نسبی یکدیگر را تکمیل نموده و قدرت تبیین را افزایش دهد به بررسی مسئله پرداخته‌ایم. در این پژوهش از تئوری بوزان و ویور و چلبی در زمینه پدیده‌ی امنیت اجتماعی و از نظریه‌ی پاتنام و گیدنز برای سنجش و اندازه‌گیری مفهوم مشارکت اجتماعی استفاده شده است. در واقع، چارچوب نظری این تحقیق ترکیبی از تئوری‌های بوزان، ویور و چلبی در بخش امنیت اجتماعی و پاتنام در بخش مشارکت اجتماعی است که بیشترین سنخیت را با موضوع تحقیق ما داشته است؛ بنابراین با توجه به پیشینه‌ها و مبانی نظری که ذکر شد فرضیات پژوهش به صورت ذیل مطرح شدند:

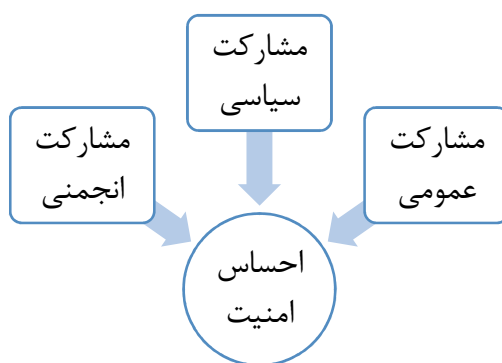
فرضیه اصلی: بین میزان مشارکت اجتماعی و احساس امنیت زنان شهر ایلام رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه‌های فرعی:

۱- بین مشارکت اجتماعی و احساس امنیت زنان در شهر ایلام رابطه وجود دارد.

- ۲- بین مشارکت عمومی زنان و احساس امنیت آنان در شهر ایلام رابطه وجود دارد.
- ۳- بین مشارکت سیاسی زنان و احساس امنیت آنان در شهر ایلام رابطه وجود دارد.
- ۴- بین مشارکت انجمنی زنان و احساس امنیت آنان در شهر ایلام رابطه وجود دارد.

شکل (۱): مدل مفهومی پژوهش

تعریف نظری و عملیاتی متغیرها

متغیر وابسته: احساس امنیت

تعریف نظری: احساس امنیت عبارت است از میزان آرامش خاطر ذهنی و روانی افراد در مورد اینکه در زندگی روزمره خود چقدر در برابر خطرات احتمالی و مزاحمت دیگر افراد جامعه مصونیت دارند (مظلوم و اسماعیلی، ۱۳۸۹).

تعریف عملیاتی: در این پژوهش بر پایه نظریات چلبی احساس امنیت در چهار بعد مالی، جانی، فکری و جمعی سنجیده شده است. احساس امنیت جانی: هرگونه تهدیدی که علیه جان انسانها وجود داشت باشد امنیت جانی آنها را از بین می برد؛ بنابراین شرایط احساس امنیت جانی شرایطی است که هیچ گونه تهدیدی علیه جان افراد جامعه وجود نداشته باشد (صمدی بگه جان، ۱۳۸۸). بر اساس تعریف بوزان امنیت

جانی و مالی و سیاسی از سایر ابعاد امنیت مهم‌تر است و ابعاد دیگر را در برمی‌گیرد؛ بنابراین در این تحقیق برای بررسی امنیت جانی زنان از لحاظ نداشتن ترس جانی و داشتن احساس امنیت در مکان‌های مختلف و اوقات مختلف شبانه‌روز ۲۰ گویه مطرح شده است.

احساس امنیت مالی: منظور از احساس امنیت مالی این است که دارایی و اموال افراد تا چه حد در امنیت است تا جایی که این دارایی‌ها مورد تهدید قرار نگیرد (صمدی بگه‌جان، ۱۳۸۸). امنیت مالی در تعریف این تحقیق تسلط بر انجام کارهای معاملاتی از سوی خود شخص است. اطمینان خاطر از سپردن سرمایه، اطمینان خاطر از سرقت نرفتن اموال چه در خانه و چه در بیرون خانه که با ۷ گویه مورد پرسش قرار گرفته است. احساس امنیت سیاسی: یعنی افراد جامعه تا چه حد احساس می‌کنند که می‌توانند باورهای خود را آزادانه بیان کنند و فعالیت‌های سیاسی، پیامد منفی برای آن‌ها نداشته باشد. در تعریف عملیاتی این مفهوم آنچه بیشتر مورد توجه بوده مشارکت سیاسی زنان بوده و با عضویت شرکت و تشکیل گروه‌های سیاسی مطرح شده البته هر نوع فعالیت حتی شرکت در سخنرانی و جلسات هم فعالیت سیاسی منظور شده است که با ۹ گویه مورد بررسی قرار گرفته است.

متغیر مستقل: مشارکت اجتماعی

تعریف مفهومی: مشارکت اجتماعی را می‌توان فرآیند سازمان‌یافته‌ای دانست که افراد جامعه به‌ضرورت آگاهانه، داوطلبانه و جمعی با در نظر داشتن هدف‌های معین و مشخص که منجر به سهم شدن در منابع قدرت می‌گردد، تعریف کرد. نمود این

مشارکت وجود نهادهای مشارکتی چون انجمن‌ها، گروه‌ها، سازمان‌های محلی و غیردولتی هستند (ازکیا و غفاری، ۱۳۸۰).

سطوح گوناگونی از مشارکت قابل تمیز است که عبارتند از: مشارکت عمومی، مشارکت سیاسی، مشارکت انجمنی؛ بنابراین، مشارکت اجتماعی در سه بعد عمومی، سیاسی و فعالیت انجمنی با ۲۰ گویه موردسنجش قرار گرفت.

مشارکت عمومی: یکی از مؤسسات تحقیقاتی سازمان ملل متحد مشارکت را «داشتن یا تشکیل دادن کوشش‌های سازمان‌یافته برای افزایش کنترل بر منابع و نهادهای نظم‌دهنده در شرایط اجتماعی معین از سوی مردم، گروه‌ها و جنبش‌هایی که تاکنون از حیطه اعمال چنین کنترلی محروم و مستثنا بوده‌اند» تعریف می‌کند. بر مبنای این تعریف کلیه افراد جامعه حق دارند در تصمیمات اثرگذار بر سرنوشت خود مشارکت داشته باشند (منوریان و همکاران، ۱۳۸۸)؛ بنابراین، مشارکت عمومی با ۶ گویه موردسنجش قرار گرفت.

مشارکت سیاسی: کولین مشارکت سیاسی را برآمده از ساختار اجتماع می‌داند. وی بر آمادگی ذهنی و وجود انگیزه‌های شخصی برای تحقق مشارکت و توسعه تأکید می‌ورزد. مشارکت سیاسی مؤثر مستلزم وجود انگیزه‌های شخصی است. به عبارتی، مشارکت قبل از اینکه نمود عینی بیابد، پدیده‌ای ذهنی است که باید آن را در افکار، عقاید، رفتار و فرهنگ مردم جستجو کرد (وطنی، ۱۳۸۶)؛ بنابراین، مشارکت سیاسی با ۴ گویه موردسنجش قرار گرفت.

مشارکت انجمنی: میزان حضور فرد در برنامه‌های مختلف بین گروهی در قالب انجمن‌های داوطلبانه، باشگاه‌ها، اتحادیه‌ها و گروه‌هایی دارد که معمولاً خصلتی محلی و غیردولتی دارند و افراد جامعه به‌صورت آگاهانه، داوطلبانه و جمعی با در نظر داشتن

هدف‌های معین و مشخص که منجر به سهیم شدن در منابع قدرت می‌گردد از خود نشان می‌دهند؛ بنابراین، مشارکت انجمنی با ۱۰ گویه موردسنجش قرار گرفت.

روش تحقیق

روش تحقیق در این مطالعه ترکیبی، تحلیلی و اکتشافی است. روش گردآوری اطلاعات در آن مطالعات کتابخانه‌ای و میدانی است. در ابتدا در مرحله کیفی برای انتخاب بهترین تئوری و درک مفهوم مشارکت اجتماعی و عوامل ایجادکننده آن و رابطه آن با احساس امنیت در زنان شهر ایلام، از مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته استفاده شد. برای این منظور با تعداد ۲۰ نفر از زنان ۱۸ سال به بالای ساکن در شهر ایلام به روش گلوله برفی تا رسیدن به مرحله اشباع نظری مصاحبه انجام شد. در مرحله بعدی برای تحلیل داده‌ها از کدگذاری باز و محوری و انتخابی (استراوس^۱ و کوربین^۲، ۱۹۹۱) استفاده شد. بعد از عملیاتی کردن متغیرها و تعیین شاخص‌های مربوطه با استفاده از نظرات متخصصین این فن پرسشنامه پژوهش تهیه شد. سؤالات موردنظر در این پرسشنامه به صورت سؤالات بسته بر اساس امتیازبندی طیف لیکرت و تعدادی سؤال باز بوده است. اعتبار پرسشنامه‌ها با استفاده از نظر متخصصان به روش روایی صوری تأیید و پایایی آن با استفاده از آلفای کرونباخ محاسبه شد. میزان آلفای کرونباخ هر یک از متغیرها در جدول (۱) آمده است که نشان‌دهنده پایایی بالای پرسشنامه می‌باشد.

جامعه آماری مرحله کمی زنان بالای ۱۸ سال ساکن شهر ایلام بود که تعداد آن‌ها بر اساس آمار سال (۱۳۹۰) ۶۰۵۸۷ نفر برآورد شد. برای انتخاب نمونه از جدول مورگان استفاده شد که از بین جامعه آماری مذکور تعداد ۴۰۰ نفر از آن‌ها به روش نمونه‌گیری

^۱. Strauss

^۲. Corbin

خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب و بین آن‌ها پرسشنامه توزیع شد. به منظور بررسی داده‌های گردآوری شده از آزمون‌های همبستگی پیرسون، تحلیل واریانس یک‌طرفه و تحلیل رگرسیون در نرم‌افزار آماری SPSS بهره گرفته شد.

جدول شماره (۱): نتایج آزمون پایایی

متغیر	میزان پایایی	تعداد گویه‌ها	نتیجه
احساس امنیت زنان	۰/۷۲	۴۵	قابل قبول
مشارکت اجتماعی	۰/۹۲	۲۰	عالی

یافته‌ها

یافته‌های پژوهش کیفی

در مرحله کیفی پس از انجام مصاحبه و مکتوب سازی متن آن‌ها ۴۵۰ مضمون شناسایی شد که با کدگذاری و قرار دادن مضامین مشابه، ۱۵۰ مفهوم و سپس با کدگذاری محوری ۳۰ مقوله فرعی دست آمد که در نهایت ۵ مقوله اصلی و دو مقوله مرکزی از آن‌ها استخراج شد. در این پژوهش ابعاد احساس امنیت و عوامل ناامنی و همچنین ابعاد مشارکت اجتماعی و عوامل ایجاد مشارکت اجتماعی در بین زنان بررسی شد.

بنا بر آنچه از مصاحبه‌ها به دست آمد، مجموعه عواملی مثل نداشتن امنیت شغلی، امنیت اقتصادی، امنیت مالی، امنیت جانی، امنیت سیاسی، دست‌به‌دست هم داده و باعث ایجاد احساس ناامنی در بین زنان شده است؛ بنابراین، وجود امنیت در زمینه‌های ذکر شده باعث ایجاد احساس امنیت آن‌ها می‌شود. زنان مورد بحث بیشتر از نگاه‌های بد افراد ناباب یا طعنه و یا حرف‌های بد احساس ناامنی و در برقراری روابط مشکلاتی را تجربه کرده بودند. با وجود تمایل برقراری ارتباط با دیگران و مشارکت اجتماعی به علت

برخوردهای بدی که دیده بودند یا شنیده بودند احساس ناامنی می‌کردند. همچنین آن‌ها با توجه به پیشینه خود عدم مشارکت را عامل احساس ناامنی دانسته‌اند. در مجموع بیشترین آسیب زنان شهر ایلام به علت نداشتن احساس امنیت نگاه‌های بد، متلک، طعنه و ... افراد ناباب می‌باشد.

جدول (۲): مراحل انجام مصاحبه و استخراج مفاهیم

مقوله هسته	مقوله‌های محوری	شماره مصاحبه‌شونده	مضامین معنادار	
احساس امنیت	آرامش ذهنی	۸، ۷، ۶، ۵، ۴، ۳، ۱، ۲، ۹، ۱۰، ۱۳، ۱۵، ۱۷، ۲۰، ۱۹، ۱۸	آرامش و آسودگی درونی و بیرونی	
		۱۵، ۱۴، ۱۲، ۱۰، ۹، ۲، ۲۰	نبود مزاحمت- نبود تهدید	
		۱۶، ۱۱	عدم نگاه بد	
	احساس ناامنی	احساس ناامنی	۱۲، ۱۱، ۸، ۷، ۶، ۱، ۲۰، ۱۶، ۱۵، ۱۴، ۱۳	احساس ناامنی: نگاه بد
			۱۱، ۱۰، ۹، ۸، ۷، ۶، ۱، ۲۰، ۱۲	حرف بد
			۴، ۳	تنهایی
			۱۱، ۱۰، ۹	تعرض و متلک
			۸	دزدیده شدن
			۱۸، ۱۶، ۹، ۵، ۴	عدم اعمال جریمه عادلانه در وصول درآمدها
			امنیت مکانی	امنیت مکانی
	۱۴، ۱۳، ۱۲، ۱۱، ۹، ۸، ۲۰، ۱۷	ترس از شب و تنها از منزل خارج شدن		
	۲۰، ۱۸، ۱۵، ۱۲، ۵، ۴	ترس از استفاده از وسیله نقلیه		

		شخصی	
		ترس از استفاده از وسیله عمومی و آژانس	۱، ۲، ۳، ۶، ۷، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۳، ۱۴، ۱۶، ۱۷
		نگرانی از استفاده از هر ماشینی	۱۹
		احساس امنیت در صورت حضور پلیس	۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰
		حضور پلیس غیر مؤثر در امنیت	۶، ۷
		احساس مطلوب در مکان‌های حضور پلیس: همه مکان‌ها	۷، ۸، ۹، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۹، ۲۰
		اماکن زنانه	۱، ۳، ۴، ۱۱، ۱۲، ۱۳
		مکان‌های شلوغ-چهار راه‌ها	۱۰، ۱۶
		طلافروشی	۱۰
		مکان‌های خلوت	۲
	حمایت خانواده	حمایت اجتماعی: امنیت	۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۲۰
مشارکت اجتماعی	مشارکت عمومی	مشارکت و همکاری در همه کارها: امنیت	۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶
		عدم مشارکت: ناامنی	۱۷، ۱۸، ۱۹

یافته‌های پژوهش کمی

ویژگی‌های جمعیت شناختی پاسخگویان

یافته‌های توصیفی در این بررسی نشان می‌دهد که پاسخگویان لیسانس با حدود ۴۰ درصد بیش از سایر سطوح تحصیلی می‌باشند. بعداز آن دیپلم با حدود ۲۳ درصد، زیر دیپلم با حدود ۱۴ درصد، فوق لیسانس و بالاتر با ۱۱/۲ درصد، فوق دیپلم با ۸/۳ درصد

و بی‌سوادها با ۳/۴ درصد به ترتیب اولویت، بیشترین تا کمترین فراوانی را به خود اختصاص داده‌اند. در کل ۴۰/۵ درصد پاسخ‌دهندگان تحصیلات غیردانشگاهی داشته و باقی پاسخگویان (حدود ۵۹ درصد) تحصیل‌کرده دانشگاهی می‌باشند. بیشترین فراوانی در بین مجردها (۴۸/۱ درصد) و متأهلها (۴۸/۳ درصد) مشاهده می‌شود. تعداد پاسخگویان بیوه (۱/۸ درصد)، مطلقه‌ها (۱/۳ درصد) و متارکه‌ها (۵ درصد) که درصد بسیار ناچیزی را شامل می‌شوند. حدود یک‌سوم پاسخگویان (۳۷/۲ درصد) بیکار و حدود یک‌سوم دیگر (۳۷/۲ درصد) خانه‌دار می‌باشند. باقی پاسخ‌دهندگان نیز شاغل (۲۵/۷ درصد) می‌باشند. در نتیجه فقط حدود یک‌چهارم زنان نمونه پژوهش شاغل می‌باشند و باقی غیر شاغل‌اند. از ۲۵/۷ درصد زن شاغل نمونه تحقیق، ۱۵/۶ درصد در مشاغل کارمندی (مانند معلمان، کارمندان امور دفتری و اداری) مشغول به فعالیت‌اند. حدود ۸ درصد از آنان در مشاغل خدماتی (شامل مشاغل آزاد، فروشنده‌گی، مغازه‌داری، آرایشگری و خیاطی) مشغول می‌باشند و فقط حدود ۲ درصد متخصصان علمی و فنی (شامل پزشکان، اساتید دانشگاه و معماران) هستند. از نظر تعداد اعضای خانواده، بیشترین فراوانی در خانواده‌های ۵ نفره و کمتر با حدود ۵۹ درصد است. ۳۸/۵ درصد در خانواده‌های ۶ نفره تا ۱۰ نفره زندگی می‌کنند. فقط حدود ۲ درصد پاسخ‌دهندگان در خانواده‌های ۱۱ تا ۱۵ نفره می‌باشند. در نتیجه، بیش از نیمی از زنان نمونه پژوهش در خانواده‌های ۵ نفره و کمتر زندگی می‌کنند. از مجموع کل پاسخگویان، ۷۲/۸ درصد اظهار داشته‌اند که پدرشان در قید حیات است و ۲۴/۱ درصد در قید حیات نیست. در مورد مادران ۸۲/۸ درصد مادرشان زنده و ۱۲/۳ درصد فوت شده است.

جدول شماره (۳) یافته‌های توصیفی

وضعیت تأهل	درصد	وضعیت اشتغال	درصد	تعداد اعضای خانواده	درصد	سطح تحصیلات	درصد
مجرد	۴۸/۱	بی‌کار	۳۷/۲	۵ نفر و کمتر	۵۹/۴	بی‌سواد	۳/۴
متأهل	۴۸/۳	شاغل	۲۵/۷	۶ تا ۱۰ نفر	۳۸/۵	زیر دیپلم	۱۴/۱
بی‌همسر بر اثر فوت	۱/۸	خانه‌دار	۳۷/۲	۱۱ تا ۱۵ نفر	۲/۱	دیپلم	۲۲/۹
بی‌همسر بر اثر طلاق	۱/۳	جمع	۱۰۰	جمع	۱۰۰	فوق دیپلم	۸/۳
متارکه	۰/۰۵	نوع شغل	درصد	والدین در قید حیات	درصد	لیسانس	۴۰/۱
جمع	۱۰۰	مشاغل خدماتی	۳۰/۴	بلی	۷۲/۸	فوق لیسانس و بالاتر	۱۱/۲
		کارمندان	۶۰/۸	پدر	۲۴/۱	جمع	۱۰۰
		متخصصین	۸/۹	مادر	۱۲/۳		
		جمع	۱۰۰	جمع	۱۰۰		

یافته‌های استنباطی

فرضیه اول: به نظر می‌رسد بین مشارکت سیاسی و احساس امنیت زنان شهر ایلام رابطه معنادار آماری وجود دارد.

نتایج همبستگی اسپیرمن در جدول شماره (۴) نشان می‌دهد که با اطمینان ۰/۹۵ و سطح خطای کوچک‌تر از ۰/۰۵ رابطه آماری معناداری بین دو متغیر مشارکت سیاسی و احساس امنیت زنان وجود دارد. از طرفی مقدار این رابطه (۰/۱۳۷) در حد ضعیف و مثبت می‌باشد. بدین معنی که هرچقدر مشارکت سیاسی زنان بیشتر باشد، احساس امنیتشان در حد تقریباً ضعیفی افزایش می‌یابد و برعکس. هرچقدر مشارکت سیاسی کمتری داشته باشند، احساس امنیتشان نیز کمتر می‌شود. در نتیجه فرض یک پذیرفته می‌شود و فرض صفر رد می‌شود.

جدول شماره (۴) بررسی رابطه مشارکت سیاسی و احساس امنیت زنان

مشارکت سیاسی	ضرایب و سطح معناداری	متغیر وابسته
۰/۱۳۷	ضریب همبستگی اسپیرمن	احساس امنیت زنان
۰/۰۰۷	سطح معناداری (Sig)	
۳۸۱	فراوانی	

فرضیه دوم: به نظر می‌رسد بین مشارکت انجمنی و احساس امنیت زنان شهر ایلام رابطه معنادار آماری وجود دارد.

مطابق با نتایج جدول شماره (۵) مقدار سطح معناداری ($\text{Sig}=0/005$) کمتر از ۵ درصد خطاست؛ یعنی بین مشارکت انجمنی و احساس امنیت زنان شهر ایلام رابطه معنادار وجود دارد. این همبستگی برابر با $0/147$ شده که رابطه ضعیف و مستقیمی را نشان می‌دهد، به عبارت بهتر، هر قدر زنان جامعه آماری مشارکت انجمنی بیشتری داشته باشند، به همان میزان نیز احساس امنیت بیشتری دارند و برعکس، هر قدر مشارکت انجمنی کمتری داشته باشند، حس امنیتی کمتری نیز تجربه می‌کنند، البته این رابطه در حد ضعیفی تأیید شده است. پس فرض یک پذیرفته می‌شود و فرض صفر رد می‌شود.

جدول شماره (۵) بررسی رابطه مشارکت انجمنی و احساس امنیت زنان

مشارکت انجمنی	ضرایب و سطح معناداری	متغیر وابسته
$0/147$	ضریب همبستگی اسپیرمن	احساس امنیت زنان
$0/005$	سطح معناداری (Sig)	
۳۶۵	فراوانی	

فرضیه سوم: به نظر می‌رسد بین مشارکت عمومی و احساس امنیت زنان شهر ایلام رابطه معنادار آماری وجود دارد.

نتایج جدول شماره (۶) گویای آن است که سطح معناداری برابر با صفر شده است، از این نتیجه می‌گیریم که بین مشارکت عمومی و احساس امنیت زنان شهر ایلام رابطه معنادار آماری وجود دارد؛ یعنی به هر میزان که مشارکت عمومی زنان بیشتر شود، به همان اندازه نیز امنیت بیشتری را احساس می‌کنند و برعکس. این همبستگی ($0/181$) در حد ضعیف و مثبتی می‌باشد. میزان همبستگی بین مشارکت عمومی و احساس امنیت زنان اندکی بیشتر از مشارکت سیاسی و انجمنی بوده است، گویا زنان

موردپژوهش به مشارکت عمومی اندکی توجه بیشتری نشان می‌دهند؛ بنابراین فرضیه تحقیق تأیید می‌شود.

جدول (۶) بررسی رابطه مشارکت انجمنی و احساس امنیت زنان

مشارکت عمومی	ضرایب و سطح معناداری	متغیر وابسته
۰/۱۸۱	ضریب همبستگی اسپیرمن	احساس امنیت زنان
۰/۰۰۰	سطح معناداری (Sig)	
۳۸۴	فراوانی	

فرضیه اصلی: به نظر می‌رسد بین مشارکت اجتماعی و احساس امنیت زنان شهر ایلام رابطه معنادار آماری وجود دارد.

نتایج جدول شماره (۷) نشان می‌دهد که مقدار سطح معناداری برابر صفر شده است، پس می‌توان گفت که بین مشارکت اجتماعی و احساس امنیت زنان شهر ایلام رابطه معنادار آماری وجود دارد. این رابطه برابر با ۰/۲۰۷ شده که در حد کم و مثبتی است؛ یعنی با افزایش مشارکت اجتماعی زنان، حس امنیتی آنها نیز افزایش می‌یابد و برعکس هر قدر مشارکت اجتماعی ضعیف‌تری داشته باشند، احساس امنیت کمتری را تجربه می‌کنند. پس فرض یک پذیرفته می‌شود و فرض صفر رد می‌شود.

جدول (۷) بررسی رابطه مشارکت اجتماعی و احساس امنیت زنان

مشارکت اجتماعی	ضرایب و سطح معناداری	متغیر وابسته
۰/۲۰۷	ضریب همبستگی اسپیرمن	احساس امنیت زنان
۰/۰۰۰	سطح معناداری (Sig)	
۳۸۶	فراوانی	

بین دو متغیر احساس امنیت زنان و مشارکت اجتماعی آنها رابطه معنادار آماری وجود دارد. این رابطه (۰/۲۳) در حد ضعیف و مثبت (مستقیم) می‌باشد. به عبارت دقیق‌تر،

با افزایش میزان مشارکت اجتماعی زنان، احساس امنیت در آن‌ها نیز بیشتر می‌شود و با ضعیف شدن مشارکت اجتماعی، حس امنیت در زنان شهر ایلام کمتر می‌شود. در اینجا نیز رابطه بین دو متغیر در حد پایینی می‌باشد. پس فرض یک تأیید و فرض صفر رد می‌شود.

جدول شماره (۸) بررسی رابطه میزان مشارکت اجتماعی و احساس امنیت زنان

متغیر وابسته	ضرایب و سطح معناداری	مشارکت اجتماعی
احساس امنیت زنان	ضریب همبستگی پیرسون	۰/۲۳
	سطح معناداری (Sig)	۰/۰۰۰
	فراوانی	۳۶۰

جدول شماره (۹) میانگین متغیر احساس امنیت زنان و مشارکت اجتماعی

احساس امنیت	مشارکت اجتماعی
میانگین: ۶۲/۵۶	میانگین: ۵۷/۲۱

نتیجه‌گیری

احساس امنیت اجتماعی خصوصاً در بین زنان به علت نقش تربیتی و مهمی که در خانواده و جامعه بر عهده‌دارند اهمیت بسیار زیادی دارد. با توجه به این مهم در این پژوهش بعد از شناسایی ابعاد مشارکت اجتماعی، جهت پاسخ دادن به چگونگی و میزان تأثیر آن بر احساس امنیت زنان شهر ایلام فرضیه‌هایی را مطرح کردیم. این مفروضات از واکاوی ادبیات نظری مربوط به امنیت و مشارکت اجتماعی استنتاج شده‌اند که بهترین نظریه بر اساس مصاحبه با جمعیت نمونه جهت انجام و پیشبرد قسمت کمی شناسایی شده است. مفروضات نظری حاضر و نتایج مرحله اکتشافی

پژوهش موجود متضمن یک رابطه منطقی بین مشارکت اجتماعی از طریق مشارکت سیاسی و اجتماعی و انجمنی بر احساس امنیت زنان شهر ایلام هست.

چنانچه از نتایج برمی آید بین مشارکت اجتماعی و احساس امنیت زنان شهر ایلام با ضریب همبستگی $0/207$ درصد رابطه معنادار یافت شد؛ که این رابطه در حد کم و مستقیم است. به طوری که هرچه میزان مشارکت اجتماعی بیشتر باشد احساس امنیت نیز افزایش می یابد. این نتیجه با پژوهش نیازی و همکاران (۱۳۹۰)، ساروخانی و هاشم نژاد (۱۳۹۰)، تاجبخش و همکاران (۱۳۹۱)، شایگان و همکاران (۱۳۹۴)، انتظاری و همکاران (۱۳۹۴)، مصلی نژاد و پیلتن (۱۳۹۴) و اوکونولا و آمول (۲۰۱۲) به لحاظ وجود رابطه بین مشارکت اجتماعی و احساس امنیت مطابقت دارد.

بر اساس دیدگاه جامعه شناسانی مانند کلمن و پاتنام سرمایه اجتماعی با ایجاد و گسترش پیوندهای اجتماعی و شبکه های روابط اجتماعی و مشارکت میان افراد باعث بالا رفتن احساس امنیت در آن ها خواهد شد. بررسی بین مشارکت اجتماعی و احساس امنیت نیز این واقعیت را می رساند که هر چه مشارکت اجتماعی بالا باشد احساس امنیت نیز بیشتر خواهد بود. از این رو وجود همبستگی مثبت بین مشارکت اجتماعی و احساس امنیت نظریه پاتنام و کلمن را تأیید کرده است.

از دیگر نتایج این پژوهش وجود رابطه بین ابعاد مشارکت اجتماعی (عمومی، سیاسی و انجمنی) با احساس امنیت در زنان شهر ایلام است. چنانچه نتایج نشان می دهد میزان ضریب همبستگی برای این سه بعد با احساس امنیت به ترتیب $0/181$ ، $0/147$ و $0/137$ می باشد. همبستگی بین این ابعاد و احساس امنیت نیز ضعیف است اما این رابطه مثبت و معنادار است. از بین ابعاد مشارکت، مشارکت عمومی بیشترین ضریب همبستگی را با احساس امنیت دارا بود و کمترین آن مربوط به مشارکت سیاسی است.

به نظر می‌رسد از یک‌سو، گرایش به مشارکت، بر احساس امنیت افراد تأثیر دارد و از طرف دیگر، وجود احساس ناامنی در جامعه منجر به کاهش مشارکت سیاسی می‌شود. نتایج به‌دست‌آمده در راستای مطالعات هرسیچ و محموداوغلی (۱۳۹۱) به لحاظ وجود رابطه ضعیف بین مشارکت سیاسی و احساس امنیت می‌باشد. همچنین، سطوح نظری پژوهش‌گویی این واقعیت است که وضعیت مشارکت سیاسی در جامعه بسته به عوامل متفاوتی تغییرپذیر است.

وانگهی وجود رابطه مثبت بین مشارکت عمومی و احساس امنیت زنان نشان‌دهنده این است که هرچه میزان مشارکت عمومی بیشتر باشد، احساس امنیت اجتماعی آنان نیز افزایش پیدا می‌کند. این نتیجه نیز با پژوهش‌های نیازی و همکاران (۱۳۹۰)، ساروخانی و هاشم‌نژاد (۱۳۹۰)، تاجبخش و همکاران (۱۳۹۱)، شایگان و همکاران (۱۳۹۴)، انتظاری و همکاران (۱۳۹۴) و مصلی‌نژاد و پیلتن (۱۳۹۴) به لحاظ وجود رابطه بین مشارکت و احساس امنیت مطابقت دارد. گرایش به مشارکت در تأمین امنیت، در نظرات بوزان و ویور، به‌صورت تعهد و تکلیف و احساس مسئولیت فرد نسبت به جامعه خود، تأکید بر نقش هنجارها، قواعد، فرهنگ و ارتباط انسانی مطرح شده است.

مشارکت زنان در اجتماع به دلیل نقش تأثیرگذار آن‌ها در مسائل اجتماعی، به ثبات نظم، امنیت و اقتدار فزاینده حکومت‌ها می‌انجامد. به نظر می‌رسد می‌توان با افزایش ظرفیت‌های مدیریت اجتماعی، امکان حضور زنان و مشارکت آن‌ها در امور سیاسی، اجتماعی و فرهنگی را در راستای قدرت ملی فراهم ساخت. در غیر این صورت، بروز ضعف و ناتوانی و بی‌توجهی به این قشر، کارکرد دولت و حاکمیت را به سمت چالش و تهدید انسجام و تضعیف حوزه‌های نفوذ و مشارکت پیش برده و با بروز و شکل‌گیری گسل‌های اجتماعی، قابلیت‌های نوظهور جنبش‌ها به سمت نارضایتی سوق داده

می‌شود و زمینه‌ساز تنش سیاسی و متعاقب آن شکل‌گیری ناهنجاری‌ها و هویت‌های غیررسمی برخاسته از آن می‌گردد.

ایجاد، حفظ و پاسداری امنیت نیازمند مشارکت و هم‌اندیشی تمام لایه‌ها و ساختارها و گروه‌های اجتماعی است. وجود امنیت اجتماعی و احساس امنیت زنان در جامعه، به تربیت شخصیت‌های سالم اجتماعی منجر می‌شود؛ چراکه زنان نقش زیادی در تربیت شخصیت‌هایی که روح جمع‌گرایی در آن‌ها تقویت شده است دارند. در چنین حالتی، مشارکت در جامعه افزایش خواهد یافت و مردم حضوری مؤثر در اجتماع پیدا خواهند کرد. در صورت وجود امنیت و احساس امنیت، همبستگی ملی بین افراد جامعه تقویت خواهد شد و نظم و ثبات سیاسی و اجتماعی سراسر جامعه را پوشش خواهد داد. با توجه به نتایج پژوهش در زمینه ارتقای سطح مشارکت و احساس امنیت در جامعه به‌ویژه احساس امنیت زنان پیشنهاد می‌شود اقدامات زیر صورت گیرد: مسئولان با دست‌کاری متغیرهای تأثیرگذار در بالا رفتن مشارکت زنان البته با از بین بردن زمینه‌های احساس ناامنی اجتماعی می‌توانند تا حدود قابل‌توجهی موجبات افزایش مشارکت اجتماعی زنان را فراهم آورند. مهندسين فرهنگي و برنامه‌ريزان اجتماعي با زمينه‌سازي براي افزايش مشاركت زنان در مناسبت‌ها و جشن‌ها، فعاليت‌هاي اجتماعي، كمك‌هاي خيرخواهانه و كمك به مستمندان زمينه حضور بيشتري زنان و سبب مشاركت آنان را فراهم آورند. ارگان‌هاي فرهنگي و خصوصاً صداوسيمما با ساختن برنامه‌هاي مناسب و آموزشي در مورد استعدادها و توانايي‌هاي زنان باعث بالا رفتن خودباوري و مشاركت فعال زنان در جامعه شوند. آموزش و پرورش و دانشگاه‌ها با آموزش صحيح خصوصاً با توجه به نقش مهم و مؤثر زنان در تربيت نسل آينده از همان كودكي آموزش‌هاي خود را بر اساس هويت و نقش جنسيتي قرار داده و توجه ويژه و خاص نسبت به زنان داشته و

اهمیت حضور آنان را در اجتماع بیان کند. امور بانوان استانداری‌ها، شهرداری‌ها و فرمانداری‌ها و سایر سازمان‌های دولتی مربوط به زنان جدای از موازی‌سازی با توجه به شرایط بومی و محلی برنامه‌های مفید و سازنده جهت مشارکت سازنده زنان در اجتماع را فراهم آورند. شهرداری‌ها در برنامه‌های خود برای توسعه و رفاه شهری توجه ویژه و خاص به بانوان داشته و با احداث پارک و فضای رفاهی برای زنان زمینه حضور آنان در اجتماع را فراهم آورند. تشکیل انجمن‌های زنانه برای ایفای نقش آن‌ها در اجتماع می‌تواند زمینه‌ساز مشارکت فعال زنان باشد. مسئولین ذی‌ربط زمینه تشکیل انجمن و عضویت داوطلبانه برای حضور زنان را فراهم سازند. نیروی انتظامی با حضور در سطح شهر و خصوصاً اماکن مخصوص زنان باعث ایجاد نظم و امنیت و در نتیجه حضور بیشتر زنان در اجتماع شود.

منابع فارسی

۱. احمدی، محمد و کلدی، علیرضا، (۱۳۹۲)، احساس امنیت اجتماعی زنان و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن، شهر سنندج، فصلنامه رفاه اجتماعی، سال ۱۳، شماره ۴۹، ۳۰۵-۳۲۱.
۲. ازکیا، مصطفی، غفاری، غلامرضا، (۱۳۸۰)، بررسی رابطه اعتماد مشارکت اجتماعی در نواحی روستایی کاشان، فصلنامه علوم اجتماعی، دوره ۹، شماره ۱۸، ۳-۳۱.
۳. الماسی، مسعود (۱۳۹۵) بررسی عوامل مرتبط با احساس امنیت اجتماعی در بین زنان ساکن مجتمع مسکونی، مطالعات روانشناختی اجتماعی زنان، شماره ۱، ۱۰۳-۱۲۷.
۴. انتظاری، علی، اسدیپور، عهدیه، احمدی‌آهنگ، کاظم، (۱۳۹۴)، احساس امنیت اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن در شهر نور با نگرش به عملکرد پلیس، فصلنامه انتظام اجتماعی، سال ۷، شماره ۴، ۷-۳۴.
۵. باپیری، امید علی، کمربگی، خلیل، درویشی، فرزاد، (۱۳۹۴)، میانگین میزان احساس امنیت و برخی عوامل مرتبط با آن در بین دانشجویان دانشگاه‌های ایلام، فصلنامه فرهنگ ایلام، دوره ۱۶، شماره ۴۶ و ۴۷، ۷۵-۹۰.
۶. بنی‌فاطمه، حسین؛ سلیمی، آمینه. (۱۳۹۰). احساس امنیت اجتماعی جوانان و عوامل اجتماعی مرتبط با آن. مطالعات جامعه. دوره ۳، شماره ۱۲، ۵۹-۷۷.
۷. پاتام، روبرت، (۱۳۸۰)، دموکراسی سنت‌های مدنی (تجربه ایتالیا درس‌هایی برای کشورهای در حال گذار)، محمدتقی دلفروز، تهران: نشر روزنامه سلام.
۸. تاجبخش، غلامرضا، جوانمرد، کرم‌اله، طرفی، علیرضا، (۱۳۹۲)، تحلیل رابطه بین سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی در شهر حمیدیه، فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، دوره ۷، شماره ۳۳، ۱۳-۴۶.
۹. توسلی، غلامعباس؛ موسوی، مرضیه. (۱۳۸۴). مفهوم سرمایه در نظریات کلاسیک و جدید با تأکید بر نظریه‌های سرمایه اجتماعی. نامه علوم اجتماعی، دوره ۲۶، شماره ۲۶، ۱-۳۲.
۱۰. چلبی، مسعود، (۱۳۷۵)، جامعه‌شناسی نظم، تهران: نشر نی.
۱۱. راد، فیروز، ثوابی، حمیده، (۱۳۹۴)، بررسی گرایش به باروری و عوامل اجتماعی مرتبط با آن (مطالعه موردی زنان متأهل ۵۰-۱۵ ساله ساکن شهر تبریز)، مطالعات زن و خانواده، دوره ۳، شماره ۱، ۱۵۵-۱۲۷.

۱۲. رئیس‌الساداتی، ریحانه، (۱۳۹۲)، خشونت نسبت به زنان از منظر تفاسیر قرآنی، مطالعات زن و خانواده، دوره ۱، شماره ۱، ۱۵۸-۱۱۹.
۱۳. رستمی، فرزاد؛ رستمی، سمیرا. (۱۳۹۶). اعتماد و احساس امنیت در مناطق مرزی استان کرمانشاه (بررسی موردی: شهرستان‌های پاوه و جوانرود). ماهنامه پژوهش ملل، دوره ۲، شماره ۲۱، ۱۵-۲۵.
۱۴. رضازاده مهدی و علمی محمود، (۱۳۹۴)، بررسی رابطه بین احساس امنیت اجتماعی و مشارکت اجتماعی در بین دانش‌آموزان متوسطه شهر شوط، مطالعات جامعه‌شناسی، سال ۶، شماره ۲۳، ۱۱۵-۱۳۰.
۱۵. رنجبریان، رسول، (۱۳۹۰)، زنان و مشارکت اجتماعی و کارآفرینی، نشریه کار و جامعه، شماره ۱۳۲-۱۳۳، ۹۲-۸۴.
۱۶. روشنی، شهره، غروی نائینی، نهله، باستانی، سوسن، (۱۳۹۴)، تجربه احساس آرامش زنان در زندگی زناشویی: مطالعه‌ای کیفی با رویکرد نظریه مبنایی، مطالعات زن و خانواده، دوره ۳، شماره ۲، ۸۹-۶۱.
۱۷. ساروخانی، باقر؛ هاشم‌نژاد، فاطمه، (۱۳۹۰) رابطه سرمایه اجتماعی با احساس امنیت در بین جوانان شهر ساری، فصلنامه جامعه‌شناسی مطالعات جوانان، سال ۲، شماره ۲، ۸۱-۹۴.
۱۸. ساده‌میری، زهرا، رضایی، شهین، (۱۳۹۵) رابطه سرمایه اجتماعی با احساس امنیت در بین زنان ۱۵-۴۵ ساله ایلام، مجله علوم انسانی اسلامی، شماره ۱۱.
۱۹. شایگان، فریبا، صارمی‌نوذر، امین، عباسی، زینب، (۱۳۹۴)، سرمایه اجتماعی و احساس امنیت (مورد مطالعه: دانش‌آموزان دبیرستانی منطقه ۴ تهران)، برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، دوره ۶، شماره ۲۳، ۹۱-۱۲۲.
۲۰. صمدی بگه‌جان، جمیل، (۱۳۸۴)، امنیت اجتماعی در شهر سنندج، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، تهران: دانشگاه تهران.
۲۱. غفاری، غلامرضا، نیک‌بین صدآقتی، فاطمه، اسماعیل‌زاده، خالد، (۱۳۹۱)، مشارکت اجتماعی زنان و تأثیر آن بر رفاه خانواده (مطالعه موردی: منطقه ۹ شهر تهران)، زن و مطالعات خانواده، سال ۵، شماره ۱۸، ۶۲-۳۳.
۲۲. غفاری، غلامرضا، نیازی، محسن، (۱۳۸۵) جامعه‌شناسی مشارکت، تهران: نشر نزدیک

۲۳. قاسمی یارمحمد، رستمی بتول، (۱۳۹۳) بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و میزان توسعه مناطق شهر ایلام، فصلنامه برنامه‌ریزی رفاه و توسعه، اجتماعی، دوره ۵، شماره ۲۰، ۱۲۵-۱۵۲.
۲۴. قاسمی، یارمحمد، سپید نامه، بهروز، قیصریان، اسحاق، (۱۳۹۳)، بررسی میزان انواع سه‌گانه سرمایه اجتماعی جوانان شهر ایلام، مجله علمی پژوهشی مطالعات توسعه اجتماعی فرهنگی، دوره ۳، شماره ۳، ۹۰-۶۱.
۲۵. کلمن، جیمز، (۱۹۹۰)، بنیادهای نظریه اجتماعی، ترجمه منوچهر صبوری، تهران، نشرنی، چاپ اول.
۲۶. مصلی‌نژاد، ابوالقاسم؛ فخرالسادات، پیلتن. (۱۳۹۳). بررسی عوامل اجتماعی موثر بر احساس امنیت اجتماعی (مورد مطالعه دانشجویان دختر دانشگاه های شهر جهرم). مطالعات جامعه، دوره ۶، شماره ۲۲، ۱۰۹-۱۲۲.
۲۷. مظلوم خراسانی، محمد و اسمعیلی، عطاء، (۱۳۸۹)، بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی زنان شهر مشهد در سال ۸۶ - ۱۳۸۵ و عوامل مؤثر بر آن، مجله علوم اجتماعی دانشگاه فردوسی مشهد، دوره ۷، شماره ۲، ۲۱۹-۲۵۱.
۲۸. منوریان، عباس، نرگسیان، عباس، فتاحی، مهدی، واثق، بهاره، (۱۳۸۹)، بررسی رابطه بین پاسخگویی عمومی، مشارکت عمومی و اعتماد عمومی در سازمان‌های دولتی: مناطق بیست دوگانه شهر تهران. فصلنامه مدرس علوم انسانی پژوهش‌های مدیریت در ایران، دوره ۱۴، شماره ۳، ۲۵۱-۲۷۴.
۲۹. وطنی، علی، (۱۳۸۶)، بررسی عوامل مؤثر بر افزایش انگیزه افراد در مشارکت اجتماعی در استان گلستان، رساله کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی.
۳۰. نوروزی، فیض‌اله و سپهری، سارا، (۱۳۸۸)، بررسی احساس امنیت زنان ۱۵-۲۹ شهر تهران و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن، نشریه راهبرد، دوره ۱۸، شماره ۵۳، ۱۲۹-۱۵۹.
۳۱. نیازی، محسن؛ شادفر، الهام (۱۳۹۰)، بررسی اعتماد اجتماعی بر احساس امنیت در تهران، فصلنامه مطالعات شهری دانشگاه آزاد دهاقان، سال ۱، شماره ۱، ۱۴۷-۱۷۸.
۳۲. هرسیج، حسین و محموداوغلی، رضا، (۱۳۹۱)، بررسی رابطه مشارکت سیاسی و احساس امنیت اجتماعی در بین شهروندان اصفهانی، پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال ۱، شماره ۲، ۱-۲۰.

۳۳. هزارجریبی، جعفر، کشوری چرمی، مصطفی، فاروقی، الهام، متقدم، عقیل، (۱۳۹۳)، بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن (مطالعه موردی: شهر تهران)، فصلنامه برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، شماره ۲۰، ۴۲-۱.

منابع انگلیسی

1. Ahmadi, Muhammad; Kaldi, Alireza (2013) Sense of Social Security among Women and Social Factors Affecting it in Sanandaj City, Periodic Journal of Social Wellbeing, 13 (49), 305-321. (text in persian)
2. Almasi, Masoud (2016) Evaluating Factors Related to Sense of Social Security among Women Living in a Residential Complex; Journal of Women Psychological and Social Studies, No. 1, 103-127. (text in persian)
3. Azkia, Mostafa; Ghafari, Gholamreza (2001) Assessing the Relationship between Trust and Social Participation in Rural Areas of Kashan; Periodic Journal of Social Sciences, No. 18. (text in persian)
4. Bani Fatemeh, Hossein; Salimi, Amina. (2011). A sense of youth social security and related social factors. Community Studies. Vol 3, No 12, 59-77. (text in persian)
5. Bapiri, Omid Ali, Kamarbeigi, Khalil, Darvishi, Farzad (2015), Investigation of Feeling Social Security and Some of its Related Factors (Case study: students of universities and higher education centers in Ilam), a scientific Promotional Quarterly Journal, Vol. 16, No. 46 and 47, 75-90. (text in persian)
6. Buzan, B. (2000) Security Studies: Beyond Strategy, Dinamarca: Copenhagen Peace
7. Carreras, M. (2018), Why no gender gap in electoral participation? Electoral Studies volume 52, April 2018, Pages 36-45
8. Chalabi, Masoud (1996) Sociology of Order; Tehran: Ney Publications. (text in persian)
9. Coleman, James (1990) Foundations of Social Theory; Translated into Persian by Manuchehr Sabouri, Tehran, Ney Publications, First Edition. (text in persian)
10. Crank, J. P. et al (2003). Fear of crime in a nonurban setting, Journal of Criminal Justice, 31, 249-263.

11. Ghafari, Gholamreza; Nikbin Sedaghati, Fatemeh; Esmaeilzadeh, Khaled (2012) Women's Social Participation and its Effects on Family Wellbeing (Case Study: Zone Nine of Tehran City), *Journal of Women and Family Studies*, 5 (18), 33-62. (text in persian)
12. Ghafari, Gholamreza; Niazi, Mohsen (2006) *Sociology of Participation*, Tehran: Nazdik Publications. (text in persian)
13. Ghasemi, Yarmohammad, Sepidnameh, Behrooz, Gheisarian, Eshagh (2015), Investigating the amount of triple types of social capital, *Quarterly Journal of Socio - Cultural Development Studies*, Vol 3 (3): 61-90. (text in persian)
14. Ghasemi, Yarmohammad; Rostami, Batoul (2014) Evaluating the Relationship between Social Capital and the Development of Urban Areas in Ilam City; *Periodic Journal of Wellbeing and Development Planning*, No. 20. (text in persian)
15. Gallardoe, Pilar Serrano, Celia Fiorati, Regina, Ricardo, Arcêncio, Javier Segura del Pozo, Milagros, Ramasco-Gutiérrez, (2017), Intersectorality and social participation as coping policies for health inequities-worldwide, *Gaceta Sanitaria*, Available online 19 September 2017.
16. Harsich, Hussein; Mahmoud Oghli, Reza (2012) Evaluating the Relationship between Political Participation and Sense of Social Security among Citizens of Isfahan; *Journal of Strategic Research on Social Security and Order*, 1 (2), 1-20. (text in persian)
17. Hezarjaribi, Jafar; Keshvari Charmi, Mostafa; Faroughi, Elham; Moteghadem, Aghil (2014) Assessing the Level of the Sense of Social Security and Factors Affecting it in Tehran City, *Periodic Journal of Social Wellbeing and Development Planning*, No. 20, 1-42. (text in persian)
18. Intezari, Ali; Asadpour, Ahdieh; Ahmadi Ahang, Kazem (2015) Sense of Social Security and Factors Affecting it in Nour City with an Emphasize on Police Performance, *Periodic Journal of Social Order*, Year Seven, No. 4. (text in persian)
19. Kruger, D. J. et al (2007). Assault injury rates, social capital and fear of neighbourhood crime. *Journal of Community Psychology*, 35(4), 483-498.
20. Mazloun Khorasani, Muhammad; Ismaeili, Ata (2010) Investigating the Level of Sense of Security among Women in Mashhad City in 2006-2007 and Factors Affecting it, *Journal of Social Sciences of Ferdowsi University of Mashhad*, 7 (2). (text in persian)

21. Manourian, Abbas, Nargesian, Abbas, Fattahi, Mehdi, Vasegh, Bahareh, (2010), A study of the relationship between public accountability, public participation and public trust in government organizations: Twenty-two districts of Tehran. Quarterly Journal of Teacher of Humanities in Management Research in Iran, Year 14, No. 3, 274-251. (text in persian)
22. Mosallanejad, Abolghasem; Fakhr al-Sadat, Pilten. (2014). Investigating the social factors affecting the feeling of social security (studied by female students of Jahrom universities). Society Studies, Volume 6, Number 22, 109-122. (text in persian)
23. Niazi, Mohsen; Shadfar, Elham (2011) Evaluating the Effects of Social Trust on Sense of Security in Tehran; Periodic Journal of Urban Studies, Islamic Azad University of Dehaghan; 1 (1), 147-178. (text in persian)
24. Norouzi, Faizollah; Sepehri, Sara (2009) Evaluating 15 to 29-Year-Old Women's Sense of Security in Tehran City and Social Factors Affecting it; Rahbord Journal, No. 18. (text in persian)
25. Musai, Maysam, (2013), A Survey of Relationship between Social Participation and Feeling of Social Safety in City Of Tehran, International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences, December 2013, Vol. 3, No. 12, 164-176.
26. Okunola, Segun, Amole, Dolapo, (2012), Perception of Safety, Social Participation and Vulnerability in an Urban Neighbourhood, Lagos, Nigeria, Procedia - Social and Behavioral Sciences 35 (2012) 505 – 513.
27. Putnam, Robert (2001) the Democracy of Civil Traditions (the Experience of Italy, Lessons for Nations in Flux), Muhammad Taghi Delforouz; Tehran: Salam Newspaper Publications. (text in persian)
28. Rad, Firouz; Savabi, Hamideh (2015) Evaluating Tendency towards Pregnancy and Related Social Factors (Case Study: 15 to 50-Year-Old Married Women Living in Tabriz City); Journal of Women and Family Studies, 3 (1), 127-155. (text in persian)
29. Raeisosadati, Reihaneh (2013) Aggression towards Women Based on Quranic Interpretations; Journal of Women and Family Studies, 1 (1), 119-158. (text in persian)
30. Ranjbarian, Rasoul (2011) Women, Social Participation, and Entrepreneurship, Journal of Occupation and Society, No. 132-133, May-July, 2011, 84-92. (text in persian)

31. Rezazadeh, Mahdi; Alami, Mahmoud (2015) Evaluating the Relationship between Sense of Social Security and Social Participation among High School Students in Shout City, *Journal of Sociology Studies*, 6 (23). (text in persian)
32. Roshani, Shohreh; Gharavi Naeini, Nahleh; Bastani, Sousan (2015) Women's Experience of Sense of Calmness in Marital Life: a Qualitative Study Using the Basic Theory Approach, *Journal of Women and Family Studies*, 3 (2), 61-89. (text in persian)
33. Rostami, Farzad; Rostami, Samira. (2017). Trust and sense of security in the border areas of Kermanshah province (Case study: Paveh and Javanroud counties). *Research Journal of Nations*, Vol 2, No 21, 15-25. (text in persian)
34. Sadeh Miri, Zahra, Rezaei, Shahin (2016) The Relationship between Social Capital and Safety in Women between 15-45 Years Old Ilam, *Islamic Journal of Human Sciences*, No. 11, (text in persian)
35. Saroukhani, Bagher; Hashemnejad, Fatemeh (2011) Relationship between Social Capital and Sense of Security among the Youth in Sari City, *Periodic Journal of Sociology among the Youth*, 2 (2), 81-94. (text in persian)
36. Samadi Bageh Jan, Jamil (2005) Social Security in Sanandaj City, MA Dissertation, Tehran: Tehran University. (text in persian)
37. Shaygan, Fariba; Saremi BNouzar, Amin; Abbasi, Zeinab (2015) Social Capital and Sense of Security (Case Study: High School Students of Zone Four in Tehran City); *Journal of Welfare Planning and Social Development*; 6 (23). (text in persian)
38. Strauss, A., & Corbin, J. (1998). *Basics of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, Inc.
39. Su, Aw, et al, (2017), Explaining the continuum of social participation among older adults in Singapore: from 'closed doors' to active ageing in multi-ethnic community settings, *Journal of Aging Studies*, Volume 42, August 2017, Pages 46-55.
40. Tajbakhsh, Gholamreza; Javanmard, Karamollah; Tarafi, Alireza (2013) Analyzing the Relationship between Social Capital and Sense of Social Security in Hamidieh City, *periodic Journal of Social Security Studies*, No. 33, 13-45. (text in persian)

41. Tavassoli, Gholam Abbas; Mousavi, Marzieh. (2005). The concept of capital in classical and modern theories with emphasis on theories of social capital. *Social Sciences Letter*, 26 (26), 1-32. (text in persian)
42. United Nations, (2016), *Human DEVELOPMENT REPORT*.
43. Vatani, Ali (2007) *Evaluating Factors Influencing the Increase in Motivation of Individuals for Social Participation in Golestan Province*, MA Dissertation of Sociology. (text in persian)
44. Yarmohammad Touski ,Maryam, Hajabolhasani, Hannaneh, Rahimizadeh, Payam, Jafari, Noushin(2012) *Assessing social elements influencing to social security feeling among 16-30 year old women in Iran (case study in Tehran 2012)* , 2nd International Conference on Humanities, Geography and Economics (ICHGE'2012) Singapore, page 28-29, April.

The Relationship between Social Participation and Sense of Security among Women in Ilam City

Mansoureh Zarean¹
Yarmohammad Ghasemi³

Shahnaz Safarbegi²
Umm Al-Banin Chabooki⁴

Abstract

The current study has been carried out in order to evaluate and investigate the relationship between women's social participation and their sense of security in Ilam City. This descriptive analytical study uses a combination of qualitative and quantitative methods. The statistical population of the study includes all the 18-year-old and older women currently living in Ilam City and the size of the sample at the qualitative stage was 20 participants, selected using the snowball sampling method, and the size of the sample for the quantitative stage was 400 participants determined by Cochran's formula and selected using multi-stage cluster sampling method. At the first stage, i. e. the qualitative stage, the required data were collected using a semi-structured questionnaire and at the second stage, i. e. the quantitative stage, the required data were gathered through a questionnaire designed by extracting items from the interviews of the qualitative stage. The validity of the questionnaires was determined using content validity and their reliability was measured using Cronbach's alpha, which resulted in coefficients equal to 0.92 and 0.72 for the questionnaire on social participation and the questionnaire on sense of security, respectively. The obtained data were analyzed using SPSS software application. The findings of the study show that there is a significant relationship between the two variables of social participation and sense of security. Moreover, there is a significant relationship between various components of social participation, including public

¹. The board academic, Al-Zahra University, Email: M.zarean@alzahra.ac.ir

². Student Ph.D. in Women and family, University of Religions And Denominations, Corresponding Author, Email: mjsafarbegi@yahoo.com,

³. Associate Professor at Ilam University, Email: ym-ghasemi2004@yahoo.com

⁴. Associate professor at Al-Zahra University, Email: chaboki1@alzahra.ac.ir

participation, political participation, and association participation, and sense of security.

Keywords: sense of security, social participation, public participation, political participation, association participation, Ilam City